(והרי [א] אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא והרי תרומת הדשן תחילת עבודה דיממא היא דא"ר יוחנן *קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אינו צריך לקדש שכבר קדש מתחלת עבודה אלא קשיא אלא אי אתמר הכי אתמר *א"ר אסי א"ר יוחנן זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודה תמה היא מתקיף לה רבא אלא מעתה חבעי פיים, ולא בעיא פיים והתניא מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור שני גזירי עצים ה"ק יפיסו לה בפני עצמה *כדאמרינן, דאמרא דעבודה תמה וזר חייב עליה מיתה בעיא פיים אין זר חייב עליה מיתה לא בעיא פיים, והרי שחיטה? שאני שחיטה דתחילת עבודה דיממא היא (ב) דאמרא דעבודה תמה בעי פיים עבודה שיש אחריה עבודה לא בעי פיים והרי אברים ופדרים סוף עבודה דיממא היא הרי תרומת הדשן משום מעשה שהיה) אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי אף אנן נמי תנינא אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה ואילו זמן סידור גזירי עצים לא קתני, הך דלית לה תקנתא קתני הך דאית לה תקנתא לא קתני:

הדרן עלך בראשונה

אמר *להם הממונה *צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה, אם הגיע *הרואה אומר "ברקאי" *מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן ולמה הוצרכו לכך? שפעם אחת עלה מאור הלבנה ודימו שהאיר מזרח ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה הורידו כ"ז לבית הטבילה זה הכלל היה במקדש *כל המיסך את רגליו טעון טבילה, וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים:

גמ'

[לעיל כו: פ"ב וש"נ]

[לעיל כד:]

[לעיל כב.כז:]

אלא רש"ל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והרי אברים כו' הדשן הכא דהא אוקמינן לה לענין פלוגתייהו דרב: (ב) רש"י ד"ה מיסך רגליו כו' טורף על ברכיו מכסה את גופו ואת רגליו:

[לעיל כו: מנחות ק.]

[במנחות ק. איתא מתתיא]

זבחים כ:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (והרי אברים כו' עד אלא קשיא) תא"ש (וכן מחקו רש"י): [ב] שם (למימרא דעבודה תמה בעיא עד מעשה שהיה) תא"ש (וכן מחקו רש"י):

[שיין לעמוד כ]

הגה ועבודת לילה ופסולה בזר אלא העלה בקרשיא. ופרקינן משום דבתחלת הפרק נדחת זו השיטיא וא' איבעית אימא לעולם בתחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פיים מעיקרא סבור כיון דאיכא אחרת שינה לא אתו כיון דחזו דאתו נמי לסכנה תקינו לה פיים. ותרוצא לר' יוחנן הכי זר שסידר ב' גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא אי הכי תיבעי פיים בפ"ע ופרקינן האי כבר שנינן לה כראמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פיים לתרומת הדשן לא הוו אתו שהיה כבר עליהן להגיה השיטה ולעמוד דהוו אמרי מי ייסר דמיתרמי לי הדר תקינו מי שוכח בתרומת הדשן יוכה בסידור הסערכה ובשני גזירין כלומר הוסיפו אלו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פיים כו' כענין הראשון: הדרן עלך בראשונה כל מי שרוצה

*) אלו ל"ל ועבודת לילה היא ופסולה בזר.

תוספות ישנים

פ"ג אמר להם הממונה. פירש בקונטרס גם כאן הממונה הוא הסגן והיינו נראה כדפירשתי לעיל אלא דהכא אחר היה שהיה הממונה על כך: מתיא בן שמואל אומר האיר. פירש"י במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) שהוא היה הממונה על הסייסות והיה אומר כן בכית המקדש ואמנם כן הוא בממונה עליהם היה כדתנמע במסכת שקלים (דף ז.)) דקרי ליה ממונה על הסייסות והיה אומר כן בכית המקדש וכן בגמרא דקאמר מתיא בן שמואל על הסייסות וה"ר יצ"ן ראיתי שפי' מתיא בן שמואל אומר כבר אומרה ואין נראה לרבי דהא מסתמא אותו שהיה ממונה על הסייסות הוא שעומד אחרעא ואומר להם אלו ואלו כו' ואל"ה אפשר הא דמינעיא לן בגמרא מי אומר האיר שני מזרח לי דקאי אחרעא לי דקאי אחרעא ואפשר דהיינו דקאי אחרעא ובגמרא בברייתא פ"ג מתיא בן שמואל (אומר) הממונה על הסייסות אומר כו' והוא בעצמו היה ממונה על הסייסות כדפרי' ועוד נמה הרוכר ממונה על הסייסות במילתיה דמתיא בן שמואל יותר מבשאר דברי הפתגמים אלא ש"מ כדפי' וגם רבינו מאיר כוותיה גרס:

[פי' תוס' מנחות ק. ד"ה אמר להם ותוס' לעיל מו: ד"ה אמר ותוס' סוטה מב. ד"ה סגן]

נוסח הגיר"א אמן שיטת הרמ"ן (ראיר מגרה)

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה צאו וראו כו'. *שנאמר ויבכר אברהם בבקר. בפ"ק דפסחים (דף ד' ומס) פריך וניבדוק מלפרה מי לא תניא כל היום כשר למילה אלא שהריזין מקדימין שנאמר ויבכר אברהם וגו' ותימה היכי גמר מהכא דאין זריזין מקדימין מאורתא דלמא מה שאברהם לא עמד בלילה משום דת"ח לא יצא יחידי בלילה כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף צא.) וי"ל דמה"ה לא היה אברהם נמנע מלהשכים בלילה כיון דשלוחי מצוה אינן ניזוקין מיהו קשה דהא גופה דלא יצא יחידי בלילה מויבכר אברהם בבקר ליקח התם ועוד קשה כיון דשלוחי מצוה אינן ניזוקין למה נמנע מלהשכים בלילה מתוך דת"ח אל יצא יחידי וי"ל דתרי ויבכר כתיבי חד בעקידה וחד כשהתפלל על סדום והכא מייתי קרא דעקידה אלכך פריך ספיר מינה בפסחים דאי זריזין מקדימין למצות מאורתא א"כ אברהם נמי אקדום שהרי לא היה ירא כלום חדא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין ועוד דשני נעריו עמו הוו ובפרק גיד הנשה (שם) מייתי קרא דסדום דהתם יחידי הוה שלא ירא במפלתה של סדום כדאשכחן באשתו של לוט ולא הוה נמי שליח מצוה כי לא היה חפץ הקב"ה שישא בעדם רנה ותפלה: אלא

הדרן עלך בראשונה

אמר להם הממונה צאו וראו כו'. *שנאמר ויבכר אברהם בבקר. בפ"ק דפסחים (דף ד' ומס) פריך וניבדוק מלפרה מי לא תניא כל היום כשר למילה אלא שהריזין מקדימין שנאמר ויבכר אברהם וגו' ותימה היכי גמר מהכא דאין זריזין מקדימין מאורתא דלמא מה שאברהם לא עמד בלילה משום דת"ח לא יצא יחידי בלילה כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף צא.) וי"ל דמה"ה לא היה אברהם נמנע מלהשכים בלילה כיון דשלוחי מצוה אינן ניזוקין מיהו קשה דהא גופה דלא יצא יחידי בלילה מויבכר אברהם בבקר ליקח התם ועוד קשה כיון דשלוחי מצוה אינן ניזוקין למה נמנע מלהשכים בלילה מתוך דת"ח אל יצא יחידי וי"ל דתרי ויבכר כתיבי חד בעקידה וחד כשהתפלל על סדום והכא מייתי קרא דעקידה אלכך פריך ספיר מינה בפסחים דאי זריזין מקדימין למצות מאורתא א"כ אברהם נמי לקדום שאורתא שהרי לא היה ירא כלום חדא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין ועוד דשני נעריו עמו הוו ובפרק גיד הנשה (שם) מייתי קרא דסדום דהתם יחידי הוה שלא ירא במפלתה של סדום כדאשכחן באשתו של לוט ולא הוה נמי שליח מצוה כי לא היה חפץ הקב"ה שישא בעדם רנה ותפלה: אלא

*) הגה ועבודת לילה ופסולה בזר אלא העלה בקרשיא. ופרקינן משום דבתחלת הפרק נדחת זו השיטיא וא' איבעית אימא לעולם בתחלת עבודת יום הוא ואמאי לא תקינו לה פיים מעיקרא סבור כיון דאיכא אחרת שינה לא אתו כיון דחזו דאתו נמי לסכנה תקינו לה פיים. ותרוצא לר' יוחנן הכי זר שסידר ב' גזירין חייב הואיל ועבודה תמה היא אי הכי תיבעי פיים בפ"ע ופרקינן האי כבר שנינן לה כראמרינן בתחלת הפרק כיון דתקינו פיים לתרומת הדשן לא הוו אתו שהיה כבר עליהן להגיה השיטה ולעמוד דהוו אמרי מי ייסר דמיתרמי לי הדר תקינו מי שוכח בתרומת הדשן יוכה בסידור הסערכה ובשני גזירין כלומר הוסיפו אלו העבודות כדי שיבואו למימרא דעבודה תמה בעיא פיים כו' כענין הראשון: הדרן עלך בראשונה כל מי שרוצה

*) אלו ל"ל ועבודת לילה היא ופסולה בזר.